

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 10 januari 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande – Rambeslut 2006/783/RIF – Artikel 12.1 och 12.4 – Tillämplig lag för verkställighet – Lag i den verkställande staten som tillåter användning av frihetsberövande åtgärd om förverkandeåtgärden inte verkställs – Förenlighet – Lag i den utfärdande staten som också tillåter användning av frihetsberövande åtgärd – Saknar betydelse”

I mål C-97/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Noord-Nederland (Domstolen för Norra Nederländerna, Nederländerna) genom beslut av den 1 februari 2018, som inkom till domstolen den 12 februari 2018, i målet mot

ET,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta (referent) samt domarna C. Toader, A. Rosas och L. Bay Larsen,

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nederländernas regering, genom J. M. Hoogveld och M. Bulterman, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze, M. Hellmann och E. Lankenau, samtliga i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom G. Hesse, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: nederländska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 12 i rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande (EUT L 328, 2006, s. 59).
- 2 Begäran har framställts i ett mål avseende en ansökan om tillstånd för verkställighet av en frihetsberövande åtgärd med beteckningen *lijfswang* (nedan kallad den frihetsberövande åtgärden) som getts in av Openbaar Ministerie (åklagarmyndigheten, Nederländerna) i syfte att säkerställa verkställigheten i Nederländerna av ett beslut om förverkande som meddelats mot ET i Belgien.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I skälen 1, 7, 8 och 13 i rambeslut 2006/783 anges följande:

”(1) Europeiska rådet i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 betonade att principen om ömsesidigt erkännande bör utgöra hörnstenen i det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området inom unionen.

...

(7) Huvudsyftet för den organiserade brottsligheten är ekonomisk vinning. Effektivt förebyggande och effektiv bekämpning av den organiserade brottsligheten bör därför inriktas på spårande, spärrande, beslag och förverkande av vinning av brott. Det räcker dock inte med att garantera ömsesidigt erkännande inom Europeiska unionen av preliminära rättsliga åtgärder såsom spärrande och beslag, eftersom effektiv bekämpning av ekonomisk brottslighet dessutom kräver ömsesidigt erkännande av beslut om förverkande av vinning av brott.

(8) Syftet med detta rambeslut är att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna om ömsesidigt erkännande och verkställighet av beslut om förverkande av egendom, så att en medlemsstat på sitt territorium skall erkänna och verkställa beslut om förverkande som har utfärdats av en annan medlemsstats domstol som är behörig i brottmål. Detta rambeslut hänger samman med rådets rambeslut 2005/212/RIF av den 24 februari 2005 om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott [EUT L 68, 2005, s. 49]. Syftet med det rambeslutet är att säkerställa att alla medlemsstater har effektiva regler för förverkande av vinning av brott, bland annat när det gäller bevisbördan i fråga om ursprung för tillgångar vilka innehas av en person som är dömd för ett brott som har samband med organiserad brottslighet.

...

(13) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns i artikel 6 [FEU] och återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt kapitel VI i denna. ...”

4 Artikel 1 i rambeslutet har följande lydelse:

”1. Syftet med detta rambeslut är att fastställa de regler enligt vilka en medlemsstat skall erkänna och på sitt territorium verkställa ett beslut om förverkande som har utfärdats av en domstol som är behörig i brottmål i en annan medlemsstat.

2. Detta rambeslut innebär ingen ändring av skyldigheten att iaktta de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsprinciperna enligt artikel 6 [FEU], och inga skyldigheter som åligger rättsliga myndigheter i detta avseende skall påverkas.”

5 I artikel 2 i rambeslutet innehåller följande definitioner:

”I detta rambeslut används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *utfärdande stat*: den medlemsstat där en domstol har utfärdat ett beslut om förverkande i samband med ett straffrättsligt förfarande.
- b) *verkställande stat*: den medlemsstat till vilken ett beslut om förverkande har överförts för verkställighet.
- c) *beslut om förverkande*: sådant slutligt straff eller sådan slutlig åtgärd som beslutas av domstol efter rättegång på grund av en eller flera brottsliga handlingar som innebär slutligt berövande av egendom.

...”

6 Artikel 7.1 i samma rambeslut har följande lydelse:

”De behöriga myndigheterna i den verkställande staten skall utan ytterligare formaliteter erkänna ett beslut om förverkande som har översänts i enlighet med artiklarna 4 och 5 och skyndsamt vidta alla de åtgärder som krävs för att verkställa det, såvida inte de behöriga myndigheterna beslutar att åberopa något av de skäl för att vägra erkännande eller verkställighet som anges i artikel 8 eller något av de skäl till uppskov av verkställigheten som anges i artikel 10.”

7 Artikel 12 i rambeslut 2006/783 har rubriken ”Tillämplig lag för verkställighet”, och där föreskrivs följande i punkterna 1 och 4:

”1. Om inte annat föreskrivs i punkt 3 skall verkställigheten av beslutet om förverkande regleras av lagen i den verkställande staten, och dess myndigheter skall ha exklusiv behörighet att besluta om verkställighetsförfarandena och om alla åtgärder i samband härmed.

...

4. Den verkställande staten får inte föreskriva åtgärder som alternativ till beslutet om förverkande, inklusive frihetsstraff eller någon annan åtgärd som begränsar en persons frihet till följd av översändande enligt artiklarna 4 och 5, såvida inte den utfärdande staten har samtyckt till detta.”

Nederländsk rätt

- 8 I artikel 22.1 a och 22.3 i Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging geldelijke sancties en beslissingen tot confiscatie (lagen om ömsesidigt erkännande och verkställighet av beslut om ekonomiska sanktioner och förverkande), av den 27 september 2007 (Stb. 2007, nr 354, nedan kallad lagen om erkännande och verkställighet), föreskrivs följande:

”1. Ett beslut om förverkande som kan erkännas ska erkännas och verkställas i enlighet med nederländsk rätt. I den mån beslutet om förverkande:

- a) avser betalning till staten av ett penningbelopp för att dra in en otillbörligt erhållen fördel ska beslutet verkställas i enlighet med artikel 577b.1 och artikel 577c i [Wetboek van Strafvordering (strafflagen)], vilket innebär att [raadkamer van de rechtbank Noord-Nederland (brottmålsavdelningen vid domstolen för Norra Nederländerna, Nederländerna)] är behörig att pröva ansökan om tillstånd för verkställighet av en frihetsberövande åtgärd.

...

3. Ett ersättningsstraff eller en ersättningsåtgärd verkställs endast efter det att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har gett sitt samtycke därtill. ...”

- 9 I artikel 577c.1 i strafflagen föreskrivs följande beträffande den frihetsberövande åtgärden:

”Om den dömde inte följer det avgörande i vilket vederbörande åläggs att betala ett penningbelopp till staten vilket syftar till att dra in en otillbörligt erhållen fördel, och vederbörandes tillgångar bedöms inte räcka för att driva in hela beloppet enligt artiklarna 574–576, kan domstolen på åklagarens begäran bevilja verkställighet av en frihetsberövande åtgärd i högst tre år.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 10 I den dom som Hof van Beroep te Antwerpen (Appellationsdomstolen i Antwerpen, Belgien) den 20 december 2012 meddelade mot ET förklarades ett belopp på 800 000 euro förverkat. Domen vann laga kraft och Konungariket Nederländerna övertog ansvaret för verkställigheten av beslutet om förverkande i egenskap av verkställande medlemsstat i den mening som avses i artikel 2 b i rambeslut 2006/783.
- 11 Det är mot denna bakgrund som åklagarmyndigheten inkom till den hänskjutande domstolen, Rechtbank Noord-Nederland (Domstolen för Norra Nederländerna) med en ansökan grundad på artikel 22 i lagen om erkännande och verkställighet om tillstånd att få frihetsberöva ET på grund av att hans skulder fortfarande uppgick till ett belopp av 652 119,19 euro och att myndigheten misstänkte att det förekom olagliga finansieringsflöden.
- 12 ET har hävdats att åklagarmyndighetens ansökan ska avvisas, alternativt ogillas. ET har i detta avseende gjort gällande att den frihetsberövande åtgärden inte endast är en ”åtgärd” enligt nederländsk straffrätt, utan även utgör en straffrättslig påföljd i den mening som avses i artikel 7.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), och artikel 49.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Dessutom har ET gjort gällande att tillämpningen av en frihetsberövande åtgärd innebär en skärpning av det beslut om förverkande som ska verkställas, och att åtgärden således är olaglig.

- 13 Den hänskjutande domstolen anser att det föreligger osäkerhet om huruvida den frihetsberövande åtgärden enligt artikel 577c i strafflagen är förenlig med rambeslut 2006/783, mot bakgrund av den rättspraxis från Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) av vilken det framgår att nämnda åtgärd ska betraktas som ett "straff" i den mening som avses i artikel 7 i Europakonventionen.
- 14 Under dessa förhållanden beslutade Rechtbank Noord-Nederland (Domstolen för Norra Nederländerna) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
- "1) Kan artikel 12.1 i rambeslut [2006/783] tolkas så, att ett beslut om förverkande som övertagits från en utfärdande stat får verkställas i Nederländerna genom vidtagande av en frihetsberövande åtgärd i den mening som avses i artikel 577c i straffprocesslagen, bland annat med beaktande av att Hoge Raad [der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol)] i ett avgörande av den 20 december 2011 konstaterat att den frihetsberövande åtgärden ska betraktas som ett straff i den mening som avses i artikel 7.1 i Europakonventionen?
- 2) Har det för möjligheten att vidta frihetsberövande åtgärder någon betydelse om denna möjlighet även finns i den utfärdande staten?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 15 Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i huruvida artikel 12.1 och 12.4 i rambeslut 2006/783 ska tolkas så, att den utgör hinder för tillämpningen av en lagstiftning i en verkställande medlemsstat, såsom lagstiftningen i det nationella målet, som tillåter att en frihetsberövande åtgärd i förekommande fall får vidtas för att verkställa ett beslut om förverkande som fattats i en utfärdande stat.
- 16 Det ska inledningsvis påpekas att det mot bakgrund av skälen 1 och 8 i rambeslut 2006/783, framgår av rambeslutets artikel 1 att dess syfte är att, på grundval av principen om ömsesidigt erkännande – som utgör hörnstenen i det rättsliga samarbetet på både det civilrättsliga och det straffrättsliga området – och i syfte att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna avseende ömsesidigt erkännande, fastställa de regler enligt vilka en medlemsstat ska erkänna och på sitt territorium verkställa ett beslut om förverkande som har antagits av en domstol som är behörig i brottmål i en annan medlemsstat.
- 17 EU-domstolen har i detta avseende erkänt att såväl principen om ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna som principen om ömsesidigt erkännande, som i sig grundar sig på det ömsesidiga förtroendet mellan dessa, har en grundläggande betydelse inom unionsrätten, eftersom det tack vare dessa principer är möjligt att skapa och upprätthålla ett område utan inre gränser (dom av den 25 juli 2018, Minister for Justice and Equality (Bristen i domstolssystemet), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 36).
- 18 Vidare ska det framhållas att de behöriga myndigheterna i den verkställande staten enligt artikel 7 i rambeslut 2006/783 är skyldiga att utan ytterligare formaliteter erkänna ett beslut om förverkande som har översänts i enlighet med bestämmelserna i detta rambeslut och skyndsamt vidta alla åtgärder som krävs för att verkställa det.
- 19 Det är således endast med hänvisning till de skäl som uttryckligen anges i nämnda rambeslut som den verkställande staten, i förekommande fall, har rätt att vägra erkänna eller verkställa beslutet om förverkande, med stöd av artikel 8, eller skjuta upp verkställigheten, med stöd av artikel 10 i nämnda beslut.

- 20 Slutligen följer det av artikel 12.1 i rambeslut 2006/783 att verkställigheten av beslutet om förverkande ska regleras av lagen i den verkställande staten, och att dess myndigheter ska ha exklusiv behörighet att besluta om verkställighetsförfarandena och om alla åtgärder i samband härmed.
- 21 Enligt artikel 12.4 krävs det samtycke från den utfärdande staten för att anta en åtgärd som alternativ till beslutet om förverkande.
- 22 Det framgår således av en jämförelse av dessa båda punkter i artikel 12 i rambeslutet att det i allmänhet är de behöriga myndigheterna i den verkställande staten som i enlighet med sin nationella lagstiftning beslutar om verkställighetsförfarandena och de åtgärder som är mest lämpliga för att verkställa beslutet om förverkande. Emellertid krävs det enligt specialregeln i artikel 12.4 först ett samtycke från den utfärdande staten om den åtgärd som den verkställande staten överväger att vidta framstår som ett *alternativ* till nämnda beslut.
- 23 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som det ska bedömas huruvida rambeslut 2006/783 utgör hinder för en frihetsberövande verkställighetsåtgärd såsom den som föreskrivs i den nederländska lagstiftningen och såsom denna har tolkats av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol).
- 24 Det ska inledningsvis erinras om att såvitt avser tolkningen av bestämmelser i den nationella rättsordningen är EU-domstolen i princip skyldig att grunda sig på de rättsliga kvalificeringar som följer av beslutet om hänskjutande. Enligt fast rättspraxis är domstolen nämligen inte behörig att tolka en medlemsstats nationella rätt (dom av den 16 februari 2017, Agro Foreign Trade & Agency, C-507/15, EU:C:2017:129, punkt 23 och där angiven rättspraxis).
- 25 Enligt vad som framgår av handlingarna i målet vid domstolen kan den frihetsberövande åtgärden på åklagarens begäran vidtas mot en person som berörs av ett beslut om förverkande under förutsättning att vederbörande inte frivilligt erlägger det belopp som han eller hon förpliktats att betala och att vederbörande inte är insolvent. Med denna verkställighetsåtgärd kvarstår betalningsskyldigheten, vilket betyder att den frihetsberövade personen när som helst kan bli frisläppt genom att betala sin skuld. Det framgår även att den frihetsberövande åtgärden är begränsad i tiden, såtillvida att kvarhållandet inte kan pågå i mer än tre år och det bland annat är förekomsten av eventuella delbetalningar som avgör hur länge frihetsberövandet varar.
- 26 Det framgår av beslutet om hänskjutande att enligt artikel 22.1 a i lagen om erkännande och verkställighet utgör en frihetsberövande åtgärd ett sätt att i enlighet med nederländsk rätt verkställa ett beslut om förverkande som meddelats i en annan medlemsstat, vars syfte är att betalning ska ske till staten av ett otillbörligt erhållet penningbelopp när den dömde inte följer det avgörande i vilket vederbörande åläggs en sådan betalningsskyldighet. I artikel 22.3 anges att ett ersättningsstraff eller en ersättningsåtgärd verkställs endast efter det att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har gett sitt samtycke därtill.
- 27 I detta sammanhang kan den frihetsberövande åtgärden, som syftar till att verkställa ett beslut om förverkande, inte betraktas som en åtgärd som ersätter detta beslut i den mening som avses i artikel 12.4 i rambeslut 2006/783, och den utgör inte heller en ytterligare sanktion eller en ändring av ett sådant beslut som meddelats i den utfärdande staten. Således krävs det inte att det först föreligger ett samtycke från den utfärdande staten för att denna åtgärd ska få vidtas.
- 28 Tillämpningen av den frihetsberövande åtgärden har nämligen, precis som alla de parter som inkommit med yttranden har anfört, till syfte att förverkliga målsättningen med rambeslut 2006/783, vilken (såsom det erinras om ovan i punkt 16) består i att underlätta samarbetet mellan medlemsstaterna särskilt vad gäller verkställighet av beslut om förverkande av egendom, genom att sätta press på en person som vägrar att betala det belopp som vederbörande är skyldig trots att han eller hon har möjlighet att göra det.

- 29 Detta konstaterande påverkas inte av det faktum att denna frihetsberövande åtgärd har kvalificerats som "straff" i den mening som avses i artikel 7 i Europakonventionen av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol), vilket den hänskjutande domstolen har framhållit. En sådan kvalificering saknar betydelse för den behöriga myndighetens rätt enligt artikel 12.1 i rambeslut 2006/783 att fatta beslut om förfarandena för att verkställa beslutet om förverkande och att vidta alla de åtgärder den bedömer som mest lämpliga för verkställighetens fullbordande, i syfte att förverkliga syftet med rambeslut 2006/783 samtidigt som den, i enlighet med vad som framgår av skäl 13 i rambeslutet, respekterar den berörda personens grundläggande rättigheter.
- 30 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan besvaras på följande sätt. Artikel 12.1 och 12.4 i rambeslut 2006/783 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för tillämpningen av en lagstiftning i en verkställande medlemsstat, såsom lagstiftningen i det nationella målet, som tillåter att en frihetsberövande åtgärd i förekommande fall får vidtas för att verkställa ett beslut om förverkande som fattats i en utfärdande stat.

Den andra frågan

- 31 Den hänskjutande domstolen har ställt sin andra fråga för att få klarhet i huruvida den omständigheten att även lagstiftningen i den utfärdande staten tillåter en eventuell användning av den frihetsberövande åtgärden har någon inverkan på tillämpningen av en sådan åtgärd i den verkställande staten.
- 32 Såsom har framhållits ovan i punkt 17 anges det i artikel 12.1 i rambeslut 2006/783 att verkställigheten av beslutet om förverkande regleras av lagen i den verkställande staten.
- 33 Denna bestämmelse bygger på principen om ömsesidigt erkännande, vilken innebär att det finns ett ömsesidigt förtroende för att var och en av medlemsstaterna erkänner en tillämpning av den straffrättsliga lagstiftning som gäller i de andra medlemsstaterna, även då tillämpningen av de egna nationella bestämmelserna skulle leda till en annan lösning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 januari 2018, Piotrowski, C-367/16, EU:C:2018:27, punkt 52).
- 34 Det skulle strida mot det syfte som eftersträvas med rambeslut 2006/783, som anges ovan i punkt 16, om tillämpningen av en verkställighetsåtgärd i den verkställande medlemsstaten styrdes av den nationella rätten i den utfärdande staten eller var underkastad villkor enligt denna nationella rätt.
- 35 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan besvaras enligt följande: Den omständigheten att även lagstiftningen i den utfärdande staten tillåter en eventuell användning av den frihetsberövande åtgärden har inte någon inverkan på tillämpningen av en sådan åtgärd i den verkställande staten.

Rättegångskostnader

- 36 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Artikel 12.1 och 12.4 i rådets rambeslut 2006/783/RIF av den 6 oktober 2006 om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande, ska tolkas så, att den inte utgör hinder för tillämpningen av en lagstiftning i en verkställande medlemsstat, såsom**

lagstiftningen i det nationella målet, som tillåter att en frihetsberövande åtgärd i förekommande fall får vidtas för att verkställa ett beslut om förverkande som fattats i en utfärdande stat.

- 2) Den omständigheten att även lagstiftningen i den utfärdande staten tillåter en eventuell användning av den frihetsberövande åtgärden har inte någon inverkan på tillämpningen av en sådan åtgärd i den verkställande staten.**

Underskrifter